

ПЛАТФОРМА
СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ СРБИЈЕ
за учешће у међустраничком дијалогу за унапређење изборних услова
у Републици Србији

Социјалистичка партија Србије сматра да Република Србија као слободна и демократска држава треба стално да ради на унапређењу изборних услова тј. проналажења решења којима ће се створити услови да сваки грађанин Србије са правом гласа може слободно и самостално у дану избора гласати за политичку странку или коалицију странака по свом личном, политичком, опредељењу.

Задатак је медија, како штампаних тако и електронских, да истинито, потпуно и правовремено пренесу јавности ставове политичких странака од јавног значаја, без њиховог прекрајања или тумачења, чиме ће се створити услови за поштовање и примену уставних одредби о људским и мањинским правима и слободама која се односе на право на слободу медија, право на обавештеност, изборно право и друга права која чине саставни део стварања и уређења тзв. изборних услова у Републици Србији.

На тај начин ће се створити услови за демократско изјашњавање грађана на изборима, ојачати институције у изборном процесу и повећати демократски капацитет државе, као важан елемент развоја земље и убрзања интеграционих процеса у којима Србија учествује.

У међустраничком дијалогу о унапређењу изборних услова у Србији, који је вођен од августа до децембра 2019. године уз посредовање представника Европског парламента, учествовао је велики број политичких странака, усвојено је више од двадесет препорука које су (кроз измене и допуне закона, измене других прописа или доношењем одлука релевантних институција) примењене и тако постале део унапређеног изборног процеса. У исто време мањи део политичких странака је напустио међустранички дијалог и после тога активно водио кампању бојкота избора. Пре, током и после избора били смо суочени и са начином извештавања појединих медија који је имао карактер негативне кампање против избора, против носилаца највиших државних функција и чланова њихових породица.

У жељи да сва искуства (позитивна и негативна) стечена у међустраничком дијалогу, као и у дешавањима која су обележила политичку сцену Србије у протеклом времену, искористимо за доношење решења која ће, уз поштовање Устава и закона Републике Србије, још више унапредити изборни процес и демократска атмосферу у друштву, Социјалистичка партија Србије сматра да се у будућим разговорима и приликом доношења нових одлука, морају поштовати следећи принципи:

1. Представници Европског парламента, заједно са председником Народне Скупштине Републике Србије, као посредници у међустраничком дијалогу о унапређењу изборних услова у Србији, треба да непристрасно, стручно и одговорно воде разговоре са представницима политичких странака у Србији који су учесници међустраничког дијалога, како би била прихваћена решења која су део изборног законодавства европских земаља, која су применљива у Србији и којима ће се унапредити изборни услови.

Политичке странке које одбију да учествују у међустраничком дијалогу или разговоре напусте током њиховог трајања, не могу рачунати на заступљеност својих ставова у завршном документу.

2. С обзиром да у пролеће 2022. године треба да се одрже редовни избори за председника Републике Србије и за одборнике скупштина града Београда, као и да је најављено одржавање избора за посланике Народне Скупштине Републике Србије, сви избори треба да буду одржани истовремено.

На тај начин ће се значајно умањити износ новца потребног за одржавање више избора јер би исти бирачки одбори спроводили све изборе. Изборна кампања, односно представљање странака у јавности би се такође истовремено одвијала.

Тиме се ни на један начин не би довело у питање право грађана да слободно и самостално користе своје бирачко право и да гласају за кога желе.

Одржавање више избора на различитим нивоима у исто време није новина у политичком животу Србије, јер је у протеклих више од тридесет година вишестраничке Србије скоро увек организовано истовремено одржавање избора на различитим нивоима и ниједна политичка странка није такву одлуку довела у питање.

3. Све политичке странке које буду учествовале у изборима пролећа 2022. године треба да добију могућност да у медијима представе своје политичке ставове.

Медији са националном фреквенцијом треба да у међувремену, најмање једном месечно а од тренутка расписивања избора и чешће, организују

политичке емисије где би представници странака сучелили своје ставове о најважнијим друштвеним и државним питањима.

Исту обавезу имају и медији који у свом садржају рада имају информативне емисије а програм емитују преко кабловских оператера на територији Републике Србије.

Од тренутка када надлежне изборне комисије утврде листе политичких странака или удружења грађана који учествују на изборима, електронски медији, како они са националном фреквенцијом тако и други на листама кабловских оператера, имају обавезу да јавност Србије упознају са њиховим изборним програмима.

На тај начин би грађани Србије били детаљно упознати са политичким програмом странака које учествују у изборима, што би требало да им помогне приликом доношења одлуке о подршци одређеном програму односно политичкој странци.

4. Саме политичке странке доносе одлуке о садржају својих изборних порука (спотови, рекламе, прилози и др), водећи рачуна о поштовању закона о информисању и о поштовању људских и мањинских права грађана.

Треба забранити сваки рекламни спот, поруку, новинарски текст или на други начин саопштену поруку од стране политичких странака или медија током изборне кампање који користи говор мржње и којим се нападају чланови породице, укључујући децу, изабраних носилаца јавних функција или кандидата у изборима који се налазе на изборним листама политичких странака. Свакодневни напади на породицу и децу председника Републике Србије А. Вучића потврђују да такве поруке имају за циљ дискредитацију и дестабилизацију чланова породице председника Србије и коначно његову елиминацију из политичког живота Србије. Овакве појаве треба законски санкционисати, а политичким субјектима који користе овакву врсту кампање против политичких противника забранити учешће на изборима.

5. Носиоци јавних функција, изабрана и постављена лица треба несметано да обављају посао на који су изабрани, како пре, тако и током и после избора, до завршетка периода на који су изабрани. Начин представљања њиховог рада у медијима у време спровођења изборне кампање треба да буде уређено на посебан начин.

6. Републичка изборна комисија треба да размотри могућност да се повећа број бирачких одбора задужених за спровођење избора.

Повећањем броја бирачких одбора би се смањио број уписаних бирача по бирачком месту, чиме би се логично смањила и гужва тј. број лица на бирачком месту (чланови бирачких одбора и грађани који користе бирачко право) и створили услови за слободно изјашњавање грађана.

7. Републичка изборна комисија треба, такође, да размотри могућност да се Записник о раду бирачког одбора, који садржи све податке о резултатима и о току гласања на бирачком месту, након завршетка гласања подели на више учесника избора (представника политичких странака).

Записник треба да добије, поред РИК-а и пет представника политичких странака (уместо три колико је било до сада) по броју добијених гласова, од највећег ка мањим.

На овај начин би све релевантне политичке странке имале потпуна сазнања о току и резултатима гласања на свим бирачком местима у Србији и било би онемогућено појединачно (нетачно и тенденциозно) тумачење избора.

8. Стални састав бирачких одбора треба да правовремено обави потребну инструктажу како би обезбедили несметано спровођење свих изборних радњи током трајања избора.

Инструктажу је потребно обезбедити и за чланове бирачких одбора у проширеном саставу тј. представницима политичких странака које учествују у изборима.

На тај начин би сви чланови бирачког одбора (у сталном и проширеном саставу) били детаљно упознати са целим током изборног процеса, што би без сумње рад бирачког одбора учинило ефикаснијим, праћење процеса гласања једноставнијим и могућност случајних грешака или приговора странака свело на најмању могућу меру а самим тим ток и резултате избора потпуно неупитним.

9. Бирачки списак треба да буде предмет сталног ажурирања и измена надлежних државних органа.

Бирачки спискови треба да на сваких шест месеци буду објављени у јавности. Тиме би се избегла могућност злоупотребе података о броју грађана са бирачким правом у политичке сврхе.

10. Предлози учесника међустраничног дијалога, као и друге мере и одлуке које предложе надлежни државни органи, којима се унапређује изборни процес у Србији, а који захтевају измене закона и других позитивних прописа Републике Србије, не могу бити једнострано и селективно третирани од стране посланика Европског Парламента.

Наиме, као резултат спровођења закључака са међустраничног дијалога одржаног у другој половини 2019. године, Народна Скупштина Републике

Србије ја изменила пет закона, усвојила различите одлуке, укључујући и избор нових људи у телима која чине саставни део изборног процеса, док су Влада Републике Србије и надлежна министарства донели више уредби и прописа којима је унапређен изборни процес у Србији за изборе који су одржани јуна 2020. године.

Упркос дакле, чињеници да је на међустраничном дијалогу усвојено више од 20 мера за унапређење изборног процеса у Србији, током расправе у ЕП цео садржај међустраничног дијалога је остао у сенци у односу на критику једне мере: смањена изборног праг (иако се тиме значајно повећавају шансе већег броја политичких странака за заступљеност у Скупштини) и става да изборно законодавство не треба мењати у години избора (иако је сам међустранички дијалог вођењ са циљем да се унапреди изборни процес, што логично подразумева и промену одговарајућих прописа у години избора).

У Београду, 15. април 2021. године

У име Социјалистичке партије Србије:

Проф. др Жарко Обрадовић

Ђорђе Милићевић

СОЦИЈАЛИСТИЧКА ПАРТИЈА СРБИЈЕ

ГЛАВНИ ОДБОР